

Masterplan 'De Pol'

Opdrachtgever:

Waterschap Rijn en IJssel
Postbus 148
7000 AC Doetinchem

Tel.: 0314 36 93 69
Fax: 0314 34 32 58

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7470 AB Goor
Postbus 53

Tel.: 0547 26 35 15
Fax: 0547 26 33 15
e-mail: info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 4434.1
Datum: 2 augustus 2011
Projectleider: Stephan Schorn
Opgesteld: Nelleke Manschot
Gecontroleerd: Mirella Waanders

Masterplan 'De Pol'

*Vastgesteld door het college van dijkgraaf en
heemraden van waterschap Rijn en IJssel op
30 juni 2011*

SAMENVATTING

Dit Masterplan 'De Pol' vormt het "ruimtelijk kader" voor de ontwikkelingen die plaats gaan vinden op het waterschapsterrein rond stuw-sluiscomplex de Pol en zuivering Etten. Een aantal onderdelen van het plan, waaronder de projecten die in de waterovereenkomst van het waterschap met de provincie Gelderland zijn opgenomen, wordt komende jaren al uitgevoerd. Voor initiatieven van het waterschap en van derden, om ook andere onderdelen van het plan op te pakken, vormt het plan een afwegingskader van het waterschap (past het initiatief wel of niet in dit plan?) en een overkoepelend ruimtelijk plan (hoe kan het initiatief ingepast worden?).

Multifunctioneel terrein

Het Masterplan 'De Pol' combineert opgaven, wensen en kansen op het terrein van waterbeheer, waterzuivering, natuur, landschap, afval, energie, historie, recreatie en educatie.

Waterbeheer

Het stuw-sluiscomplex is reeds gerenoveerd, de kade langs de Oude IJssel wordt op hoogte gebracht en er worden in zowel de Oude IJssel als in de Bielheimerbeek vuilvangvoorzieningen aangebracht. Ook wordt er voor gezorgd dat de twee stuwen op het terrein vispasseerbaar worden. Er is ruimte op het terrein voor de opslag van materieel en materialen van het waterschap.

Waterzuivering, afval en energie

In het masterplan is ruimte gereserveerd voor uitbreidingen in het kader van de energiefabriek (energiewinning uit afvalwater o.a. met toepassing van

voorzuiivering) en om nazuivering te realiseren mocht dat in de toekomst nodig zijn. Ook is er de mogelijkheid een helofytenfilter te realiseren op klein schaalniveau voor educatieve doeleinden. Er is ruimte gereserveerd voor de realisering van maaiselverwerking door middel van com-postering of een innovatievere methode, waarbij energie kan worden gewonnen. Er is ook de mogelijkheid energie te winnen uit de waterkracht bij stuw de Pol.

Natuur en landschap

Aan de basis van het masterplan ligt een landschapsvisie, waarbij het terrein zo goed mogelijk wordt ingepast in de omgeving. Het plan is opgebouwd in vier zones, ieder met een eigen sfeer. Een waterzone, een industriële zone, een natuurzone en een historische zone.

De natuurzone bestaat uit de vispassage van de Oude IJssel, welke wordt uitgevoerd in de vorm van een bypass om het zuiveringsterrein en de gereserveerde gronden heen. De inrichting van de ecologische verbindingszone bestaat uit poelen, rietoevers, moerassen, ruigtekruiden, struweel en beek- en rivierbegeleidend bos/beplanting.

Historie

Op het terrein bevindt zich een schaapskooi en een schuur van een voormalige boerderij. Het erf rond deze gebouwen kan heringericht worden geïnspireerd op de historische kaart van 1900: meidoornhagen en singels op kavelgrenzen en een hoogstamboomgaard. Net buiten de grens van het plangebied liggen de restanten van de Motte van Wisch, zichtbaar als een heuvel in het landschap.

Recreatie

Het terrein rondom het sluis-stuwcomplex de Pol wordt opengesteld voor publiek. Het Pieterpad loopt langs de schaapskooi over een vlonderpad door de natuurzone en over het terrein rondom het sluis-stuwcomplex.

Voor fietsers wordt een nieuw fietspad aangelegd op de kade langs de Oude IJssel. Bij de aanleg van dit fietspad en beplanting op de kade wordt ook voor een goede wedstrijdlocatie voor de vissers gezorgd. Als de middelen hiervoor beschikbaar komen, kan de huidige steiger van de visvereniging worden vernieuwd en de oever iets worden verlegd, waarmee er meer aanlegplaatsen komen voor vissersboten.

De bypass in de natuurzone kan gecombineerd worden met een kanopassage voor de recreant. Ook de optie voor de aanleg van een wildwaterkanobaan voor trainingsdoeleinden is ruimtelijk mogelijk. Hiervoor zijn echter op dit moment nog geen middelen beschikbaar.

Door de renovatie van het stuw-sluiscomplex en de aanleg van steigers voor pleziervaart en kano's, is de recreatieve vaarweg bovenstrooms van de stuw weer toegankelijk en kan men bij de Pol makkelijk in- en uitstappen.

Ondernemen

Op het kruispunt van de routes (Pieterpad, fietspad en vaarweg) kan een klein rustpunt ontstaan, waar kan worden genoten van een kopje koffie of andere versnapering. Gezien de geur- over geluidsoverlast van de waterzuivering zijn de mogelijkheid voor horeca en verblijfsrecreatie wel beperkt.

Educatie

Op het terrein is en wordt heel veel zichtbaar op het gebied van waterbeheer, waterzuivering, natuur, landschap en historie. Een ideaal uitgangspunt voor educatie door het waterschap of door het waterschap in samenwerking met andere partijen. Een uitkijktoren kan overzicht over het terrein en het omliggende landschap geven. Informatiepanelen langs de recreatieve routes kunnen informatie geven over alles wat er te zien is. De rondleidingen over de zuivering kunnen worden uitgebreid tot een rondleiding over het gehele terrein.

Als er wordt gekozen voor een verdergaande vorm van educatie op dit terrein kan er zelfs voor gekozen worden de schaapskooi of de schuur hiervoor in gebruik te nemen, bijvoorbeeld als educatiecentrum.

INHOUD

SAMENVATTING	5
1. INLEIDING	11
2. PROGRAMMA VAN EISEN EN WENSEN	13
3. LANDSCHAPPELIJKE UITGANGSPUNTEN	15
4. DRIE SFEREN IN HET MASTERPLAN	19
5. EISEN EN WENSEN OP KAART	27
6. VERVOLG EN REALISATIE	39

1.1 Opgave

Waterschap Rijn en IJssel stelt het terrein rond het sluis-stuwcomplex De Pol en RWZI Etten open voor publiek. De openstelling gebeurt in nauwe samenspraak met tientallen vertegenwoordigers van belanghebbende organisaties. Opgaven vanuit natuur, water, recreatie moeten samen worden opgepakt. Het waterschap heeft opgaven, eisen en wensen en de andere belanghebbenden hebben wensen. Het totaal aan opgaven dient worden weergegeven in een masterplan. Masterplan De Pol zal het plan op hoofdlijnen weergeven. Vervolgens kunnen de onderdelen van het plan de komende jaren worden uitgewerkt en uitgevoerd.

1.2 Voorgeschiedenis

In het afgelopen jaar zijn alle plannen en ideeën voor het plangebied verzameld in een ontwerpessie en gesprekken die daarop volgden. Om al deze wensen een plek te kunnen geven in het masterplan is het nodig onderscheid te maken tussen de prioriteit van de wensen. Daarom heeft het waterschap een kennis&keuze document opgesteld met een heldere beschrijving van elke opgave, het doel en de mogelijke inrichting. Het kennis&keuze document vormt de basis voor het masterplan. Vervolgens zijn de eisen vastgesteld als randvoorwaarden voor het masterplan. De eisen vormen de verplichte opgave. De wensen zijn aanvullend en worden, indien mogelijk, meegenomen in het masterplan. De wensen mogen daarbij nooit conflicteren met de eisen.

1.3 Leeswijzer

In deze rapportage wordt de opgave weergegeven in woord en beeld. In het volgende hoofdstuk wordt daarom eerst een overzicht gegeven van de eisen en wensen. In het derde hoofdstuk wordt het plangebied en het landschap beschreven. De landschappelijke uitgangspunten zijn hier benoemd. De opgave en de landschappelijke uitgangspunten vormen het programma voor het masterplan. Ook het concept voor het opstellen van het masterplan wordt in dit hoofdstuk toegelicht.

Om de eisen en wensen een plek te kunnen geven in het masterplan is een raamwerk nodig. Het raamwerk wordt in hoofdstuk vier beschreven. Per deelgebied wordt de gewenste sfeer beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk vijf de opgave op kaart gezet en per onderdeel (eis&wens) beschreven.

Het laatste hoofdstuk (6. Vervolg en realisatie) geeft een toelichting op het vervolgproces; hoe het masterplan kan worden geïmplementeerd.

Programma van eisen en wensen

De eisen en wensen die zijn opgenomen in het kennis&keuze document vormen het programma voor het masterplan. De eisen vormen de verplichte opgave en de wensen zijn aanvullend. Indien mogelijk worden deze meegenomen in het masterplan. De wensen mogen daarbij nooit conflicteren met de eisen.

2.1 Eisen

1. Het gebruik van het terrein mag er niet toe leiden dat de bedrijfsvoering en noodzakelijke aanpassingen van de RWZI worden gehinderd door klachten en bezwaren over geur en geluid
2. Inrichting EVZ met vispassage Oude IJssel in de vorm van bypass
3. Vispasseerbaarheid stuw Bielheimerbeek
4. Aanlegsteiger vissersboten (huidig aantal plaatsen)
5. Aanlegsteigers recreatievaart
6. Kanostoepen
7. Vuilvangvoorzieningen
8. Visplekken
9. Fietspad langs Oude IJssel – realiseren fietsverbinding
10. Kade tussen Oude IJssel/ Akkermansbeek ophogen
11. Opslag grond en materialen
12. Opslag noodmaterieel en reserveonderdelen
13. Schotbalkenberging
14. Actieve educatie (aantal rondleidingen op huidig niveau)
15. Verbinding Pieterpad (via terrein ws en brug bij stuw-sluys complex)
16. Ruimte reserveren voor uitbreidingen waterzuivering in verband met

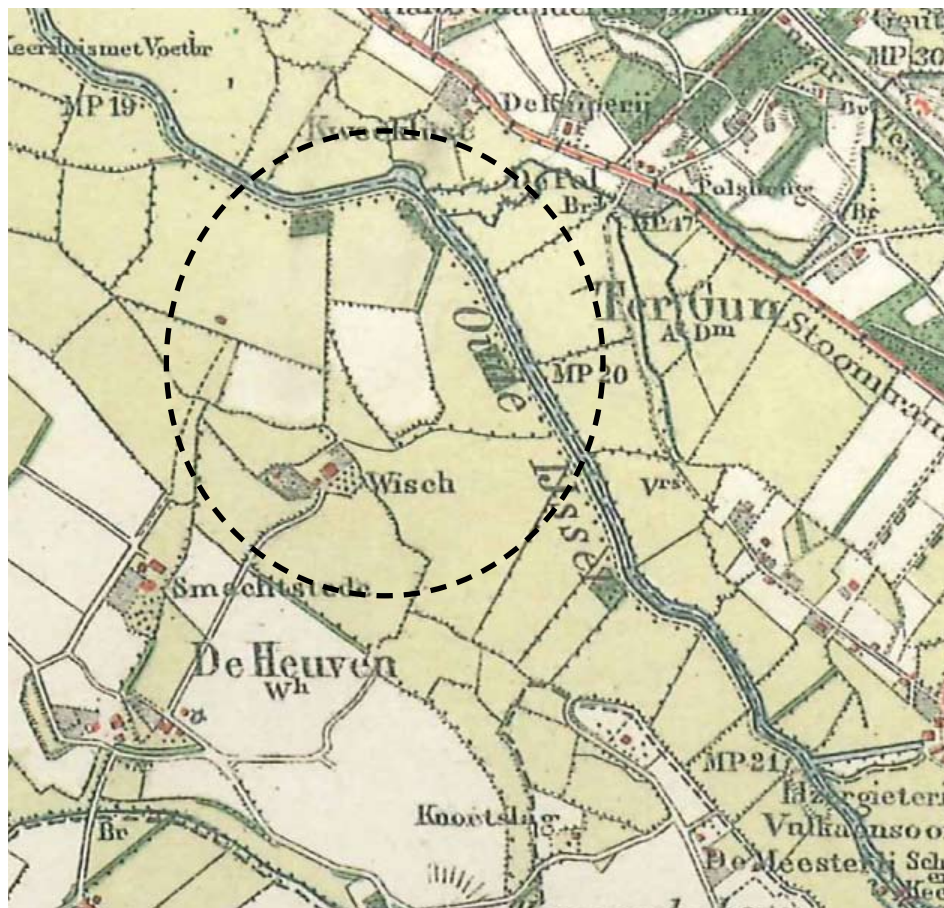
energiefabriek (landelijk project waterschappen energiewinning op waterzuiveringen o.a. met toepassing van voorzuivering)

17. Ruimte reserveren voor mogelijke toekomstige zandfilter (nazuivering effluent)
18. Ruimte reserveren voor het mogelijk in de toekomst verwerken van maaisel op deze locatie.

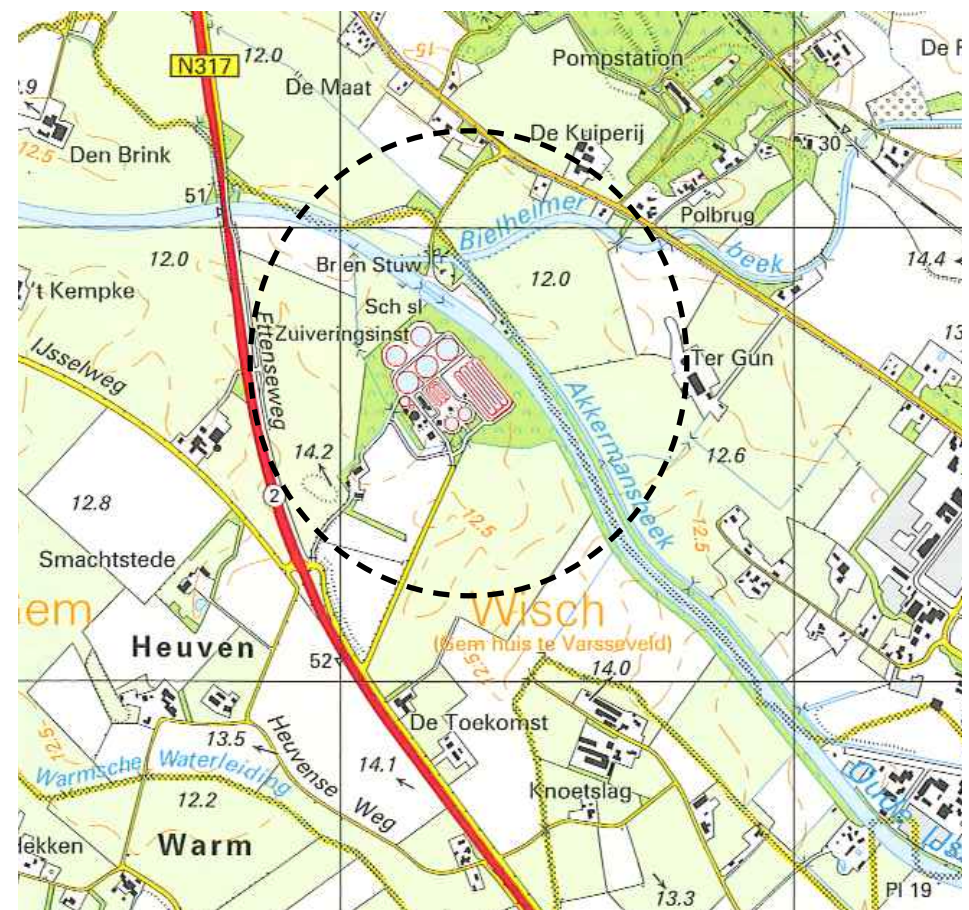
2.2 Wensen

1. Energiewinning (waterkracht, windmolens, innovatieve verwerking van maaisel en mest)
2. Helofytenfilter, algenvijver en kroosvijver
3. Combineren van de vispassage Oude IJssel met een recreatieve kanopassage en/of wildwaterkanobaan
4. Aanlegsteiger vissersboten (uitbreiding aantal ligplaatsen en voorzieningen)
5. Botenhelling boven en beneden de sluis
6. Openbare invaliden visplek (vervallen)
7. Onderhoudsweg van RWZI naar sluis-stuwcomplex
8. Educatie voor passerende recreanten
9. Verbreden actieve educatie
10. Inrichting recreatief knooppunt (aanvullingen op de eisen: fietspad en Pieterpad)
11. Actieve recreatie en mogelijkheden voor ondernemers

Historische kaart 1890-1917

Topografische kaart (huidige situatie)

LANDSCHAPPELIJKE UITGANGSPUNTEN

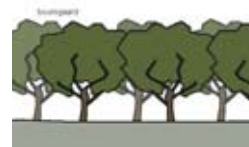
3.1 Ontstaan landschap

Het plangebied ligt in het stroomgebied van de Oude IJssel. Het dal vormt een oude bypass van de Rijn ten oosten van Montferland, die bij Doesburg weer aansluit op de IJssel. De Oude IJssel is van oorsprong een vlechtende en meanderende rivier die het landschap heeft gevormd. Er ontstonden rivierduinen aan de noordoostzijde van de rivier en aan de andere zijde werd de Oude IJssel begrensd door de stuwwal.

Het landschap heeft natuurlijk ontstane hoogtes en laagtes. In de lage delen stroomde het water, deze gebieden waren lange tijd ontoegankelijk. De hogere delen konden al vrij vroeg in gebruik worden genomen voor akkerbouw. Ook zijn er op hoge en strategische plekken in het landschap landgoederen en burchten ontstaan. De lagere delen in het landschap werden later in gebruik genomen als gras- en hooiland. Op de historische kaart (zie linkerafbeelding) is het onderscheid in grondgebruik en hoogte goed zichtbaar. De grillige kavelstructuur was begrensd door singelbeplanting en hagen. Het uiterlijk en gebruik van het landschap was gerelateerd aan de ondergrond. Hierdoor was het landschap vroeger leesbaar. Beplantingen, besloten en open landschap en de locatie bebouwing vertelden hoe het landschap was opgebouwd.

Eelerwoude

3.2 Huidig landschap

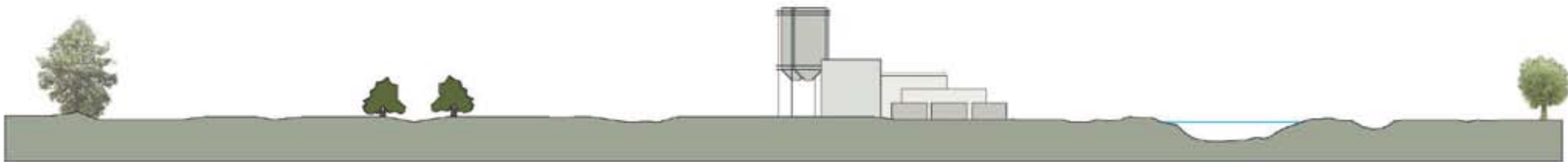
Het huidige landschap van het plangebied is, in vergelijking met eind 19e eeuw, veranderd. Het landschap kenmerkt zich nu door openheid en agrarisch gebruik. Naast graslanden komen ook veel maispercelen voor. Landschappelijke elementen, zoals hagen en singels, zijn deels verdwenen en het landschap is grootschaliger. RWZI Etten ligt ingesloten en 'verborgen' tussen de beplanting. De Oude IJssel is deels (ten zuiden van het plangebied) beplant en is vastgelegd tussen twee kades. Aan de Slotheuvelweg ligt de oude schaapskooi met twee schuren en daarnaast ligt de oude woonheuvel van Wisch. De bebouwing wordt deels omsloten door beplanting. Ook zijn in dit deel nog restanten van (meidoorn)hagen aanwezig. Het sluis-stuwcomplex ligt in het noordelijk deel van het plangebied en is niet toegankelijk. Hierdoor ligt het afgelegen.

3.3 Landschappelijke uitgangspunten

- Herstellen leesbaar landschap door aanplant landschapselementen;
- Kenmerken hoge en lage delen zichtbaar maken;
- Grondgebruik gerelateerd aan natuurlijke ondergrond;
- Gebiedseigen/ streekeigen beplanting toepassen.

Doorsnede 1: huidige situatie plangebied RWZI: terrein is 'ingepakt' met opgaande beplanting.

Doorsnede 2: plangebied RWZI: de installatie zichtbaar in een open landschap

Doorsnede 3: plangebied RWZI: de installatie landschappelijk ingepast met streekeigen elementen.

3.4 Concept voor opstellen masterplan

Om de eisen en wensen een plek te kunnen geven in het masterplan is een raamwerk nodig. Dit raamwerk of concept wordt gevormd door drie elementen.

Deze elementen zijn:

- 1 Inpakken en uitpakken RWZI
- 2 Knooppunt
- 3 Drie sferen in het plangebied

1. Inpakken en uitpakken RWZI

De RWZI is in de huidige situatie ingepakt door hoge opgaande beplanting (zie doorsnede 1). Hierdoor is het een vreemd element in het van oudsher open landschap. Is het noodzakelijk om de hele RWZI achter beplanting te stoppen? Hoe zou de installatie eruit zien in een open landschap? Wat is het wensbeeld? De antwoorden op deze vragen hebben vormgegeven aan de landschappelijke inpassing van de RWZI. De hoge installaties kunnen worden ingepakt door hoge boombeplanting (wegnemen zicht) en de lage installaties door lage struweelbeplanting (zie doorsnede 3). Hierbij is het wenselijk om streekeigen beplanting toe te passen waardoor de RWZI meer wordt opgenomen in het landschap. (De begrenzing van de RWZI is nu duidelijk aangegeven met een hoog hekwerk. Op sommige plekken zou dit hekwerk kunnen worden vervangen door een andere fysieke barriere, zoals hoge ondoordringbare beplanting of een brede watergang. Hierdoor lijkt het landschap over het terrein door te lopen en ligt de RWZI ingebed in het landschap.) De natuurzone in combinatie met de vispassage komt als een schil om de rioolwaterzuivering heen te leggen. Deze zone vormt de landschappelijk schil die de rioolwaterzuivering opneemt in het landschap.

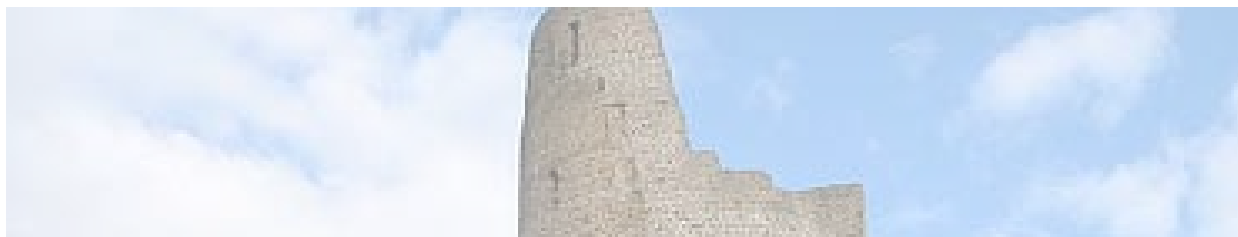
2. Knooppunt ★

Het knooppunt vraagt om aandacht voor het kruispunt van waterwegen en recreatieve routes. Op dit punt stroomt de Bielheimerbeek in de Oude IJssel en zijn stuwen en sluizen aanwezig. Ten noorden van het sluiscomplex kruist het nieuwe fietspad met de nieuwe route van het Pieterpad. Dit samenkomen van routes is uniek en vraagt om aandacht in de uitwerking van het masterplan.

3. Drie sferen in het plangebied

Er zijn drie thema's of sferen te onderscheiden in het plangebied. De drie sferen zijn gebaseerd op de aanwezigheid van de elementen binnen een thema. Water: Oude IJssel, Bielheimerbeek, stuwen en sluizen. Industrieel: alle technische installaties, opslag en ruimtes van de rioolwaterzuivering. Historie: de schaapskooi en de naastgelegen oude woonheuvel Wisch. De sferen vormen het kader waarbinnen eisen of wensen wel of niet thuishoren.

DRIE SFEREN IN HET MASTERPLAN

4.1 Water, industrieel en historie

A. Beleef het water bij sluis-stuwcomplex De Pol

De sluis, de stuwen, de beken en de Oude IJssel vormen een waterknooppunt dat samenvalt met een kruispunt van het Pieterpad en fietspaden. Een ideaal punt om het systeem van de sluizen, stuwen en de waterstromen te beleven voor de recreant.

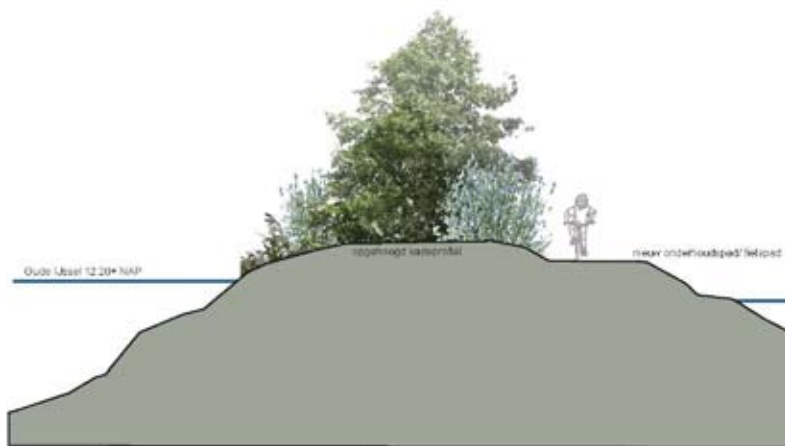
B. Industriële component RWZI in de natuurzone

De rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) is een industrieel element in de natuurzone. Een fysieke scheiding tussen de RWZI en de natuurzone is noodzakelijk voor de veiligheid, maar landschappelijk kan de RWZI worden ingepast in de omgeving. Een natuurlijke inrichting van de vispassage met rietoevers, moerassen en struweel biedt leefruimte voor een verscheidenheid aan soorten.

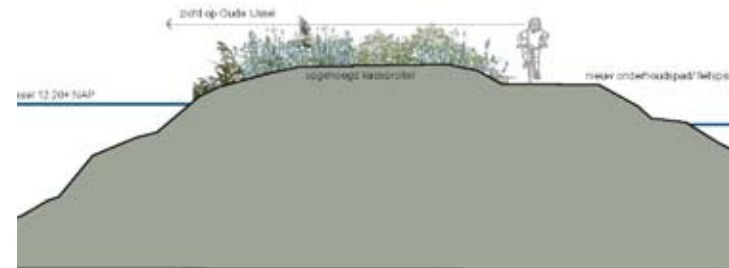
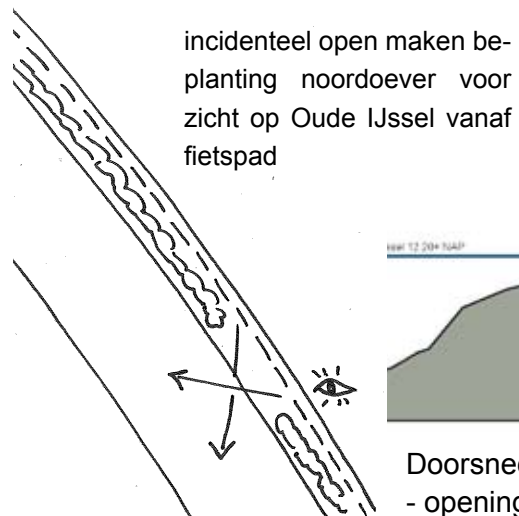
C. Historie herbeleven bij schaapskooi en Wisch

De schaapskooi en het kasteelterrein/woonheuvel Wisch zijn twee waardevolle historische elementen. Deze elementen kunnen worden opgenomen in een erfensemble met streekeigen elementen (meidoornhagen, hoogstamboomgaard). Hier kan de historie worden beleefd.

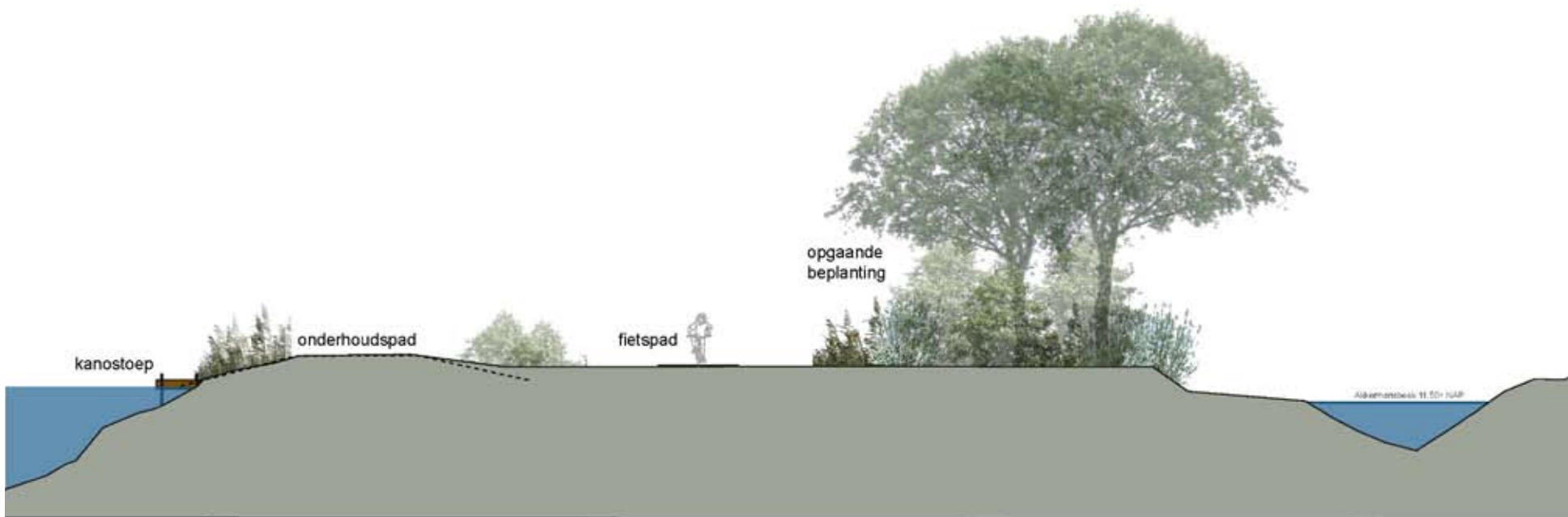

Doorsnede noordkade Oude IJssel (nieuwe situatie)
- gesloten struweelbeplanting

Doorsnede noordkade Oude IJssel (nieuwe situatie)
- opening in struweelbeplanting

Doorsnede 'eiland' met kanostoepen, onderhoudspad en fietspad

4.2 A: Beleef het water bij sluis-stuwcomplex De Pol

De Bielheimerbeek stroomt de Oude IJssel in ter hoogte van het sluis-stuwcomplex De Pol. De voorzieningen van de sluis en de stuw zijn noodzakelijk om het peilverschil op te vangen en (recreatie)vaart mogelijk te houden. De techniek van de sluis en stuw zijn interessant en vrij uniek. Het nieuwe fietspad kruist de stuw van de Bielheimerbeek en het Pieterpad steekt de Oude IJssel over bij de sluis/stuw. Dit knooppunt van waterwegen en routes biedt kansen voor recreatie.

Recreatief knooppunt

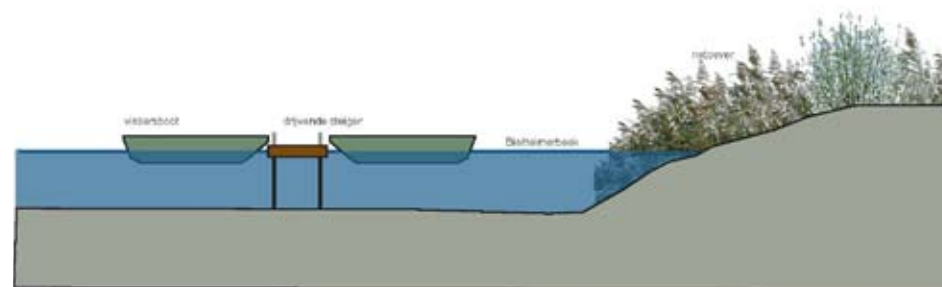
Het knooppunt ligt ingesloten tussen waterwegen en wordt ervaren als een 'eiland'. In de huidige situatie is dit eiland ontoegankelijk voor de recreant en is het een rustgebied voor vogels (zgn. 'voegeiland'). De nieuwe inrichting voor dit knooppunt is voorgesteld op de plankaart. Het noordelijk deel van het 'eiland' behoudt grotendeels de beplanting en biedt schuilmogelijkheden en rust voor vogels. Het nieuwe fietspad buigt hier omheen. Op de punt van het 'eiland' kan een plein worden gecreëerd waar de verschillende routes samenkomen. Hier is ruimte voor een zitje, een klein horecapunt met terras en informatie over de sluis en stuwen mogelijk. Het Pieterpad en het nieuwe fietspad komen uit op dit plein.

Vissersboten en visvereniging

Op de noordoever van de Bielheimerbeek kan ruimte worden gemaakt voor een drijvende aanlegsteiger voor vissersboten. Door de oever flauw af te graven krijgt de instroom van de Bielheimerbeek meer ruimte en kan het aantal aanlegplaatsen worden uitgebreid. Een drijvende steiger heeft de voorkeur omdat deze meebeweegt met de peilschommelingen.

Oude IJssel, wedstrijdlocaties en het nieuwe fietspad

De zone langs de Oude IJssel biedt plaats voor een nieuw fietspad en wedstrijdlocaties voor vissers. De wedstrijdlocaties liggen op de gehele noordoever, langs de waterlijn om de 15m. In verband met de lange vishengels is de ruimte tussen de wedstrijdlocatie en het fietspad minimaal 5m.

Vissersboten-aanlegsteiger (drijvend) met flauwe rietoevers

Materialisatie

Het gebruik van uniforme materialen in het plangebied zorgt voor eenheid. Ook voor de oriëntatie van de recreant is het prettig als het materiaalgebruik eenduidig is. Informatieborden van het zelfde materiaal en kleurgebruik bijvoorbeeld. Het fietspad wordt uitgevoerd in beton. Om aan te sluiten op het materiaalgebruik zou het nieuwe onderhoudspad op de zuidoever ook in beton kunnen worden uitgevoerd (i.p.v. asphalt).

RWZI ETTEN

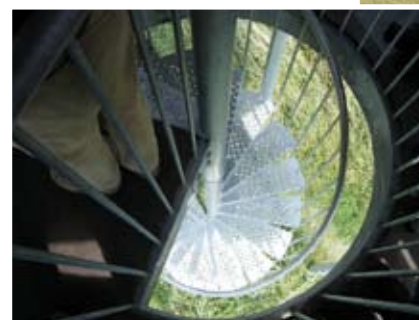

vlonderpaden

Schematische weergave RWZI - landschappelijk ingepast

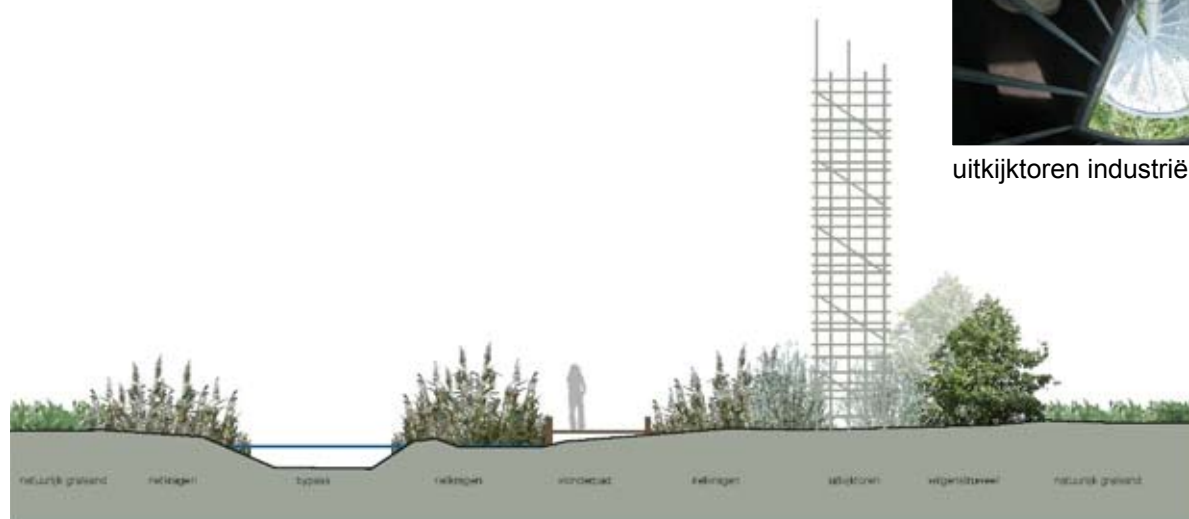
NATUURZONE EN UITKIJKTOREN

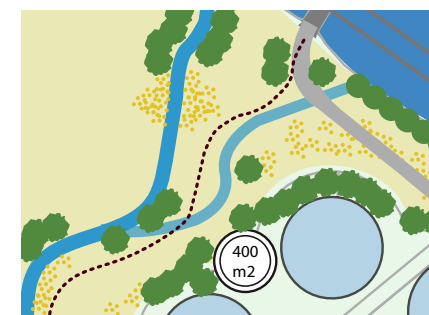
uitkijktoren industriële uitstraling

ruigten en wilgenstruweel

Doorsnede natuurzone met vispassage, vlonderpad en uitkijktoren

wildwaterbaan

4.3 B: Industriële component RWZI in de natuurzone

De rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) wordt landschappelijk ingepast met streekeigen beplanting. De technische installaties worden soms bewust ingeplant of juist in het zicht gelaten. Hierdoor zijn de installaties beter herkenbaar en beleefbaar in het landschap. Hoge beplanting camoufleert de grote installaties en de lage installaties kunnen worden ingepast door struweel of rietvegetatie. In het masterplan wordt daarnaast voorgesteld om de technische voorzieningen, nieuwe installaties en opslag zo veel mogelijk bij elkaar te plaatsen om verrommeling tegen te gaan.

De natuurzone staat in verbinding met een bestaande natte ecologische verbindingszone langs de Oude IJssel. De nieuwe natuurzone vormt samen met de vispassage een ecologische verbinding. De zone wordt ingericht met de vispassage, poelen, een helofytenfilter, rietoevers, moerassen, struweel (bijv. meidoorn) en beek/rivierbegeleidend bos (wilg, els, es en iep). De natuurzone wordt doorkruist door het Pieterpad en is hierdoor beperkt toegankelijk voor de recreant.

Materialisatie

De natuurzone is ingericht met natuurlijke materialen, zoals bijvoorbeeld houten bankjes. De uitkijktoren kan als element worden uitgevoerd in staal waardoor het een industrieel karakter krijgt en past bij de uitstraling van de RWZI. Het Pieterpad is onverhard en volgt qua materialisatie het landschap, graspaden langs weiland en houten vlonders door het moeras.

Referentie rivierbegeleidend bos (voornamelijk wilg)

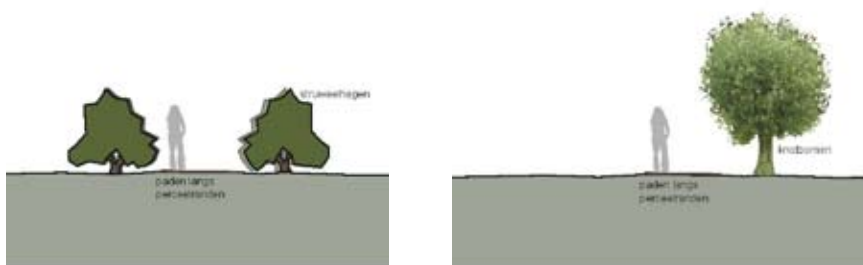
Referentie rioolwaterzuiveringsinstallatie

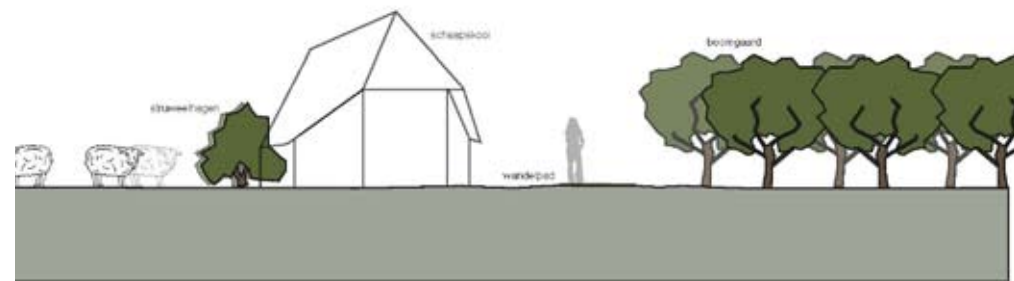
Referentie hoogstamboomgaard (in bloei)

Referentie informatiebord over historisch landschap

Doorsneden Pieterpad met meidoornhagen

Doorsnede erfensemble met schaapskooi en hoogstamboomgaard

4.4 C: Historie herbeleven bij schaapskooi en Wisch

Het landschap van het stroomdal van de Oude IJssel kenmerkt zich door openheid met weilanden en akkers. Op kavelgrenzen bevinden zich restanten van oude (meidoorn)hagen en singels. Op de plek bij schaapskooi en de woonheuvel zijn ook enkele restanten van meidoornhagen en singels aanwezig. Op de historische kaart van 1900 is een weergave van een boomgaard op deze plek te zien. De cultuurhistorische structuur van dit deelgebied wordt in het masterplan versterkt door herstel en aanplant van de hagenstructuur en een hoogstamboomgaard. In combinatie met de schaapskooi en het Pieterpad is het een interessante plek voor de recreant. Hier kan de bezoeker historische elementen, zoals de woonheuvel Wisch en de schaapskooi, herbeleven. In de schaapskooi kan een overdekte picknickplaats worden aangelegd en informatie worden gegeven over de oorsprong van woonheuvel Wisch (en het archeologisch onderzoek). Het Pieterpad krijgt hier een nieuwe route en volgt hier de bestaande structuren van het landschap. Het wandelpad wordt aangelegd op een bestaand pad, dat wordt begeleid door meidoornhagen.

Materialisatie

Gebruik van historische streekeigen materialen of hergebruik heeft hier de voorkeur.

Referentie materialen schaapskooi

Reconstructie motte van Wisch (bron: RAAP, archeologisch adviesbureau)

GROND NOG
- NIET IN EIGENDOM -
VAN WATERSCHAP

GROND NOG
- NIET IN EIGENDOM -
VAN WATERSCHAP

Wisch

EISEN EN WENSEN OP KAART - HET MASTERPLAN

5.1 Eisen (E)

1. Het gebruik van het terrein mag er niet toe leiden dat de bedrijfsvoering en noodzakelijke aanpassingen van de RWZI worden gehinderd door klachten en bezwaren over geur en geluid
2. Inrichting EVZ met vispassage Oude IJssel in de vorm van bypass
3. Vispasseerbaarheid stuw Bielheimerbeek
4. Aanlegsteiger vissersboten (huidig aantal plaatsen)
5. Aanlegsteigers recreatievaart
6. Kanostoepen
7. Vuilvangvoorzieningen
8. Visplekken
9. Fietspad langs Oude IJssel – realiseren fietsverbinding
10. Kade tussen Oude IJssel/ Akkermansbeek ophogen
11. Opslag grond en materialen
12. Opslag noodmaterieel en reserveonderdelen
13. Schotbalkenberging
14. Actieve educatie (aantal rondleidingen op huidig niveau)
15. Verbinding Pieterpad (via terrein ws en brug bij stuw-sluis complex)
16. Ruimte reserveren voor uitbreidingen waterzuivering in verband met energiefabriek (landelijk project waterschappen energiewinning op waterzuiveringen o.a. met toepassing van voorzuivering)
17. Ruimte reserveren voor mogelijke toekomstige zandfilter (nazuivering effluent)
18. Ruimte reserveren voor het mogelijk in de toekomst verwerken van maaisel op deze locatie.

5.2 Wensen (W)

1. Energiewinning (waterkracht, windmolens, innovatieve verwerking van maaisel en mest) - (staat niet op kaart, zie paragraaf 5.4)
2. Helofytenfilter, algenvijver en kroosvijver
3. Combineren van de vispassage Oude IJssel met een recreatieve kanopassage en/of wildwaterkanobaan.
4. Aanlegsteiger vissersboten (uitbreiding aantal ligplaatsen en voorzieningen)
5. Botenhelling boven en beneden de sluis
6. Openbare invalidenvisplek (vervallen)
7. Onderhoudsweg van RWZI naar sluis-stuwcomplex
8. Educatie voor passerende recreanten
9. Verbreden actieve educatie (staat niet op kaart, zie paragraaf 5.4)
10. Inrichting recreatief knooppunt (aanvullingen op de eisen: fietspad en Pieterpad)
11. Actieve recreatie en mogelijkheden voor ondernemers

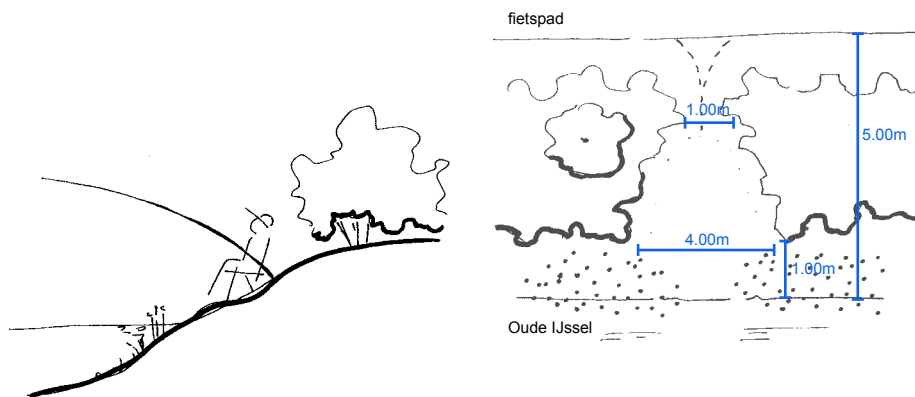
E2. Vispassage in de vorm van een bypass

E4. Aanlegsteigers gecombineerd met flauwe rietoever

E7. Referentie vuilvangscherm

E8. Visplekken (maatvoering)

5.3 Toelichting van de eisen op kaart (E)

Op basis van het kennis&keuze document d.d. 12 november 2010.

E1. Het gebruik van het terrein mag er niet toe leiden dat de bedrijfsvoering en noodzakelijke aanpassingen van de RWZI worden gehinderd door klachten en bezwaren over geur en geluid.

Het is een eis van het waterschap om de bedrijfsvoering van de RWZI voort te zetten binnen de wet- en regelgeving. Educatie en recreatie dusdanig op het terrein dat geur en geluid van de zuivering geen probleem vormt. Er moet voorkomen worden dat installaties/ werkzaamheden op de RWZI worden gehinderd door de omgeving (klachten en bezwaren). De volgende opties zijn mogelijk.

1. Technische voorzieningen treffen om geur te beperken;
2. Recreatie en educatie realiseren binnen de randvoorwaarden van toelaatbare geur- en geluidsoverlast;
3. Combinatie van maatregelen ter voorkoming van wederzijdse hinder.

Bij de uitwerking van educatieve en recreatieve wensen (zie paragraaf 5.4) moet expliciet rekening worden gehouden met deze eis.

E2. Inrichting EVZ met vispassage Oude IJssel in de vorm van bypass

Inrichting ecologische verbindingszone conform model Winde en Rietzanger. Opgave inrichting bedraagt 5 hectare nieuwe natuur met rivier- en beekbegeleidend bos, rietmoerassen en rietoevers.

E3. Vispasseerbaarheid stuw Bielheimerbeek

Door middel van een technische voorziening wordt de Bielheimerbeek vispasseerbaar gemaakt.

E4. Aanlegsteiger vissersboten en W4 uitbreiding aantal

Huidig aantal visboten handhaven op noordoever. De wens om het aantal ligplaatsen uit te breiden is meegenomen in het masterplan. Het totale aantal ligplaatsen komt hierbij op 50 stuks. Er dienen drijvende steigers te worden aangelegd langs een flauwe natuurvriendelijke oever.

E5. Aanlegsteigers recreatievaart en sluisbeheer

Benedenstreams is aan de noordzijde reeds een steiger aangelegd. (Er is ook een wens om bovenstreams een aanlegsteiger aan te leggen ten behoeve van bootexcursies.)

E6. Kanostoepen

Reeds aangelegd op noordoever (bovenstreams en benedenstreams).

E7. Vuilvangvoorzieningen

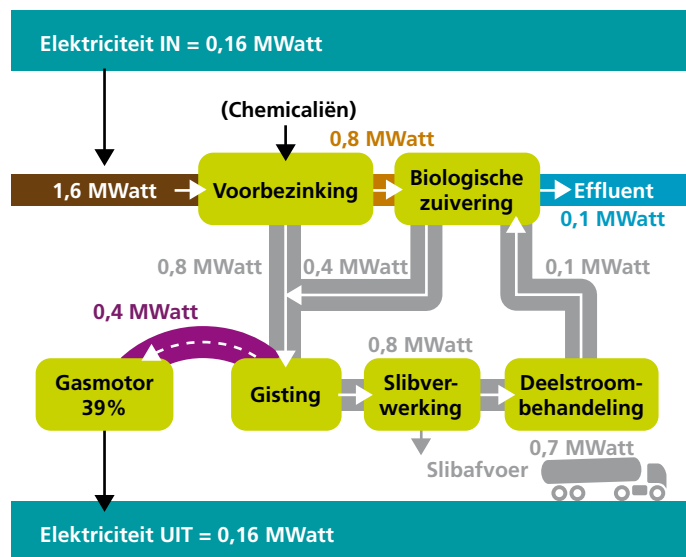
Bovenstreams worden in de Oude IJssel en in de Bielheimerbeek schermen geplaatst die het vuil opvangen. Dit vuil wordt regelmatig geschoond. Hiervoor is een smalle toegangsweg aangegeven.

E8. Visplekken

Handhaven aantal wedstrijdlocaties op de noordoever van de Oude IJssel. Elke vijftien meter is er een wedstrijdlocatie ingericht op de noordoever. De wedstrijdlocatie betreft een vrije ruimte van ongeveer 1.00m breed en 5.00m diep. Langs de waterkant wordt een ruimte van 4.00m breed en 1.00m diep vrij gehouden van beplanting (zie schets linkerpagina). De wens om een openbare invalidenvisplek te realiseren binnen het plangebied is niet meer aanwezig. Er wordt nagedacht over een andere locatie op een betere plek.

E9. Fietspad – realiseren fietsverbinding

Op de kade tussen Akkermansbeek en Oude IJssel wordt een fietspad aangelegd. Het fietspad wordt volgens het huidige ontwerp uitgevoerd in beton. Om af en toe zicht te hebben op de Oude IJssel wordt in het masterplan voorgesteld om

E16. Model voor een energiefabriek
(bron: www.energiefabriek.com)

E17. Referentie zandfilters (ruimtebeslag 400m²)
(bron: Logisticon)

op enkele plekken de beplanting tussen visstekken te verwijderen/niet aan te planten.

E10. Kade tussen Oude IJssel/ Akkermansbeek ophogen

De kade van de noordoever moet worden opgehoogd. In 2011 worden de bomen gekapt, en vervolgens de kade verhoogd en het nieuwe fietspad aangelegd (zie E9).

E11. Opslag grond en materialen

Eis vanuit de onderhoudsdienst (zie kennis&keuze document). De benodigde ruimte is ongeveer 5000 m² en is functioneel dichtbij de RWZI gewenst (zie plankaart). Daarnaast heeft het ook ruimtelijk sterk de voorkeur om alle technische en industriële functies te bundelen.

E12. Opslag noodmaterieel en reserveonderdelen

Idem als E11, zie locatie op masterplan. Eis van het waterschap bij vervallen van huidige opslagruimte in de grote schuur bij de schaapskooi. Als deze schuur gebruikt gaat worden voor andere doeleinden (zie W9) dient de opslag verplaatst te worden. Functioneel en ruimtelijk heeft de nieuwe locatie (zie plankaart) de voorkeur.

E13. Schotbalkenberging

De huidige schotbalkenberging is reeds verwijderd. De nieuwe locatie moet goed bereikbaar zijn, omdat de schotbalken ook nodig kunnen zijn bij calamiteiten.

E14. Actieve educatie (aantal rondleidingen op huidig niveau)

De huidige lessen en rondleidingen op de zuivering blijven gehandhaafd. Hiervoor is ook een informatieruimte op de zuivering beschikbaar. Wens is deze rondleidingen uit te breiden (zie W9).

E15. Verbinding Pieterpad (via terrein ws en brug bij stuwsluis complex)

Het Pieterpad krijgt een route binnen het plangebied en heeft een oversteek via het sluis-stuwcomplex. Het is niet wenselijk het Pieterpad te combineren met een fietspad. Sterke voorkeur om verkeersstromen te scheiden. Zie masterplan voor voorstel route. Route loopt langs de schaapskooi.

E16. Ruimte reserveren voor uitbreidingen waterzuivering in verband met energiefabriek

Waterschap is aangehaakt bij een landelijk project om energie te gaan winnen op RWZI's. Dat kan onder meer door voorzuivering en vergisting. Om deze mogelijkheid in de toekomst te gaan benutten wordt 1 hectare grond gereserveerd. Ruimtereservering is opgenomen op de plankaart.

E17. Ruimte reserveren voor mogelijke toekomstige zandfilter

Als in de toekomst blijkt dat een nazuivering nodig is om de gewenste effluentkwaliteit te behalen, dient daar een ruimte van circa 400 m² voor beschikbaar te zijn. Deze grond wordt hiervoor gereserveerd. Zie kaartbeeld voor voorstel locatie.

E18. Ruimte reserveren voor het mogelijk in de toekomst verwerken van maaisel op deze locatie.

Uit onderzoek blijkt dat 'De Pol' gezien de bereikbaarheid en ligging in het beheergebied van het waterschap een geschikte plaats zal zijn voor de verwerking van maaisel. Mogelijkheden zijn maaiselcompostering, maar ook innovatieve verwerkingsmethoden waarbij energie kan worden gewonnen (zie W1). In ieder geval wil het waterschap de optie openhouden om in de toekomst op deze locatie maaisel te verwerken. Daarvoor wordt 2 tot 3 hectare gereserveerd. Zie kaartbeeld voor voorstel locatie.

W2. Helofytenfilter als educatief element

W5. Referentie botenhelling in elementverharding

W8. Uniforme Informatieborden

W9. Mogelijkheid voor een rondwandeling

5.4 Toelichting van de wensen op kaart (W)

Op basis van het kennis&keuze document d.d. 12 november 2010.

In de toekomst zal pas blijken welke wensen gerealiseerd kunnen en zullen worden. Dit hangt onder meer af van de mogelijkheden tot financiering en de initiatieven van derden. Tevens moet bij de uitwerking van de onderdelen blijken dat de wensen niet conflicteren met de eisen. Zo moet bij de uitwerking van de educatieve en recreatieve wensen expliciet rekeningen worden gehouden met de blijvende geur en geluidsemissie van de waterzuivering (zie E1).

W1 Energiewinning (waterkracht, windmolens, innovatieve verwerking van maaisel en mest)

Waterkracht is mogelijk bij het sluis-stuwcomplex mits er rekening wordt gehouden met de aanwezige fauna (o.a. vissen). Windmolens zijn niet wenselijk op deze locatie. Innovatieve verwerking van maaisel en mest is wel mogelijk en kan in de toekomst misschien gecombineerd worden met de ruimtereservering voor E18. De verschillende opties voor energiewinning kunnen ieder op een andere plek worden gerealiseerd. W1 is daarom niet op de kaart aangegeven.

W2. Helofytenfilter, algenvijver en kroosvijver

Er is in het plangebied onvoldoende ruimte om een helofytenfilter te realiseren die voldoende afmetingen heeft om een substantieel deel van het effluent van de zuivering te verwerken. Wel zou een kleine helofytenfilter geplaatst kunnen worden als onderdeel van de ecologische zone, met alleen een educatief karakter.

W3. Combineren van de vispassage Oude IJssel met een recreatieve kanopassage en/of wildwater kanobaan

De wens betreft een korte wildwaterbaan ten noord-westen van de zuivering, die uitmondt aan het einde van de vispassage. Daarnaast is er de wens de vispassage over het gehele traject kanopaseerbaar in te richten. Het recreatieschap heeft aan het waterschap meegedeeld dat het realiseren van een kanoverbinding of een wildwaterkanobaan op dit moment financieel niet haalbaar is. Diverse

partijen zijn echter wel enthousiast over het idee. Verzocht is om de vispassage aan te leggen, rekening houdend met een mogelijke toekomstige combinatie met een kanoverbinding ('no-regret').

W4. Aanlegsteiger vissersboten (uitbreiding aantal ligplaatsen en voorzieningen)

De extra aanlegplaatsen voor de vissersboten kunnen gerealiseerd worden (zie E4). Daarnaast is er behoefte voor opslagruimte. Er staan nu twee containers op het terrein. Het is wenselijk om deze te verplaatsen naar het parkeerterrein en deels te camoufleren met beplanting.

W5. Botenhelling boven en beneden de sluis

De wens is om twee botenhellingen aan te leggen. Eén bovenstrooms van de Oude IJssel en één benedenstrooms, op de kruising met de Bielheimerbeek. Voorstel van de locaties is opgenomen in het kaartbeeld.

W6. Openbare invalidenvisplek

Een openbare invalidenvisplek wordt elders gerealiseerd en niet binnen het plangebied van dit masterplan.

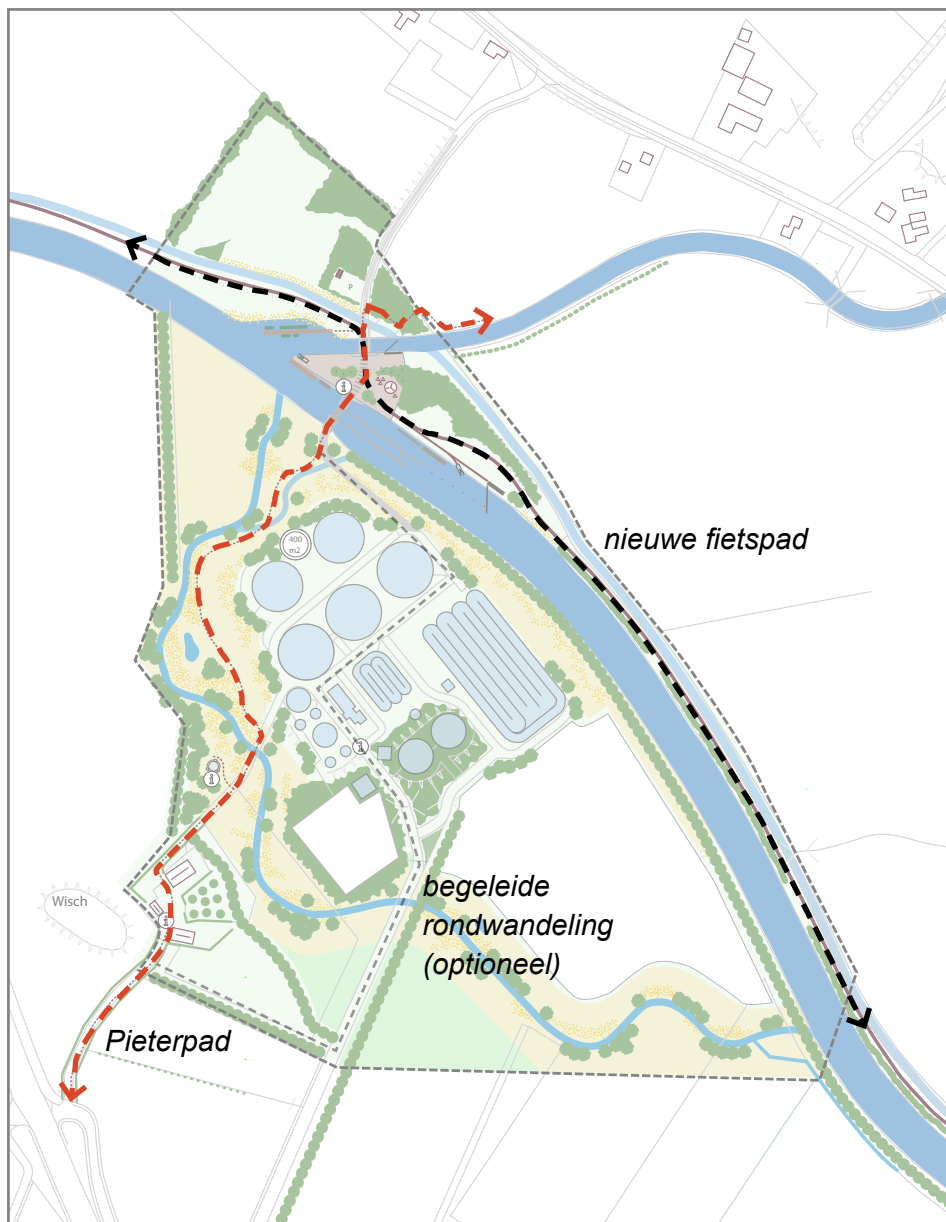
W7. Onderhoudsweg van RWZI naar sluis-stuwcomplex

Het is een dringende wens van het waterschap om de RWZI en het sluis-stuwcomplex met elkaar te verbinden. Betere toegankelijk en afstemming met beheer en onderhoud. Het onderhoudspad is ongeveer vier meter breed (3.00 m volgens kennis&keuze document) en uitgevoerd in asfalt of beton (net als fietspad). Daarnaast kan het onderhoudspad ook worden gebruikt bij rondleidingen.

W8. Educatie voor passerende recreanten

Er wordt gedacht aan vier locaties met informatiepanelen:

1. Bij de schaapskooi;
2. Bij of in de uitkijktoren;
3. Bij het sluis- stuwcomplex;
4. Op het terrein van de RWZI.

W11. Kaartje met recreatieve routes (wandelen en fietsen)

W11. Referentie klein horecapunt bij sluis-stuwcomplex met terras

Bron: Stichting Pieterpad - rood is huidige route (2011)

De informatievoorzieningen zijn geplaatst langs het Pieterpad en zijn een educatief element langs de route. Daarnaast wordt gedacht aan een educatieve grondwatermeting en een helofytenfilter. Deze elementen kunnen met elkaar verbonden worden via het Pieterpad, waardoor er een soort 'beleefpad' ontstaat.

W9. Verbreden actieve educatie

Optie 1 is het verbreden van het onderwerp van de rondleidingen. Rondleidingen onder begeleiding over het RWZI-terrein kunnen gecombineerd worden met rondleidingen door het gehele plangebied. Zo komen vele facetten van het waterbeheer aan de orde in één rondleiding (W9 is niet op kaart aangegeven). Optie 2 is samenwerking met andere partijen, zoals het NME en Vitens. Mogelijk kan dan samen een informatiecentrum gerealiseerd worden in de grote schuur bij de schaapskooi.

W10. Inrichting recreatief knooppunt

Voor dit deelgebied zijn de volgende opties mogelijk volgens het kennis&keuze document:

1. Wandelpad voor rondwandeling alle bezienswaardigheden
2. Lokaal ommetje Etten
3. Wandelpad (struinnatuur)
4. Aanpassen beplanting gehele plangebied (incl. RWZI)
5. Bankjes en vuilnisbakken
6. Bebording
7. Parkeerplaatsen (voor alle functies)
8. Gebruik schaapskooi met behoud van karakter
9. Waterbeleving

Optie 1 is opgenomen in het masterplan (zie linker afbeelding). Het is mogelijk om een wandeling te maken die langs alle informatiepunten gaat. Deze rondwandeling zou gecombineerd kunnen worden met optie 2 lokaal ommetje Etten (buiten plangebied). Hiervoor is echter samenwerking met aangrenzende

eigenaren en een extra brug over de Oude IJssel nodig. De wandelroute doorkruist de natuurzone. Het is ecologisch niet wenselijk om struinnatuur (optie 3) mogelijk te maken in de natuurzone, omdat rust voor fauna belangrijk is. Optie 4 is opgenomen in de landschappelijke uitgangspunten van het masterplan. Bij de informatiepunten worden enkele bankjes met een afvalbak geplaatst (optie 6 en 7). Ten noorden van het sluis-stuwcomplex ligt een kleine parkeerplaats. Door openstelling en de toevoeging van recreatieve elementen kunnen in de toekomst meer parkeerplaatsen nodig zijn. Daar is voldoende ruimte voor beschikbaar. De schaapskooi kan worden ingericht als picknickplaats, zie ook W11. De beleving van het water is op meerdere plaatsen mogelijk in plangebied (optie 9). Door bijvoorbeeld een betere toegankelijkheid en inrichting is het watersysteem beter beleefbaar.

W11. Actieve recreatie en mogelijkheden voor ondernemers

De volgende opties zijn genoemd in het kennis&keuze document:

1. Trekkershutten en/of trekkersveld (kampeerplaatsen)
2. Gebruik schaapskooi als overnachtingsplaats
3. Groepsaccommodatie in grote schuur
4. Waterspeeltuin
5. Waterkunst
6. Picknickplekken
7. Horecavoorziening
8. Kanotel (varende accommodatie)
9. Ruimte voor lokale ondernemers
10. Horecaondernemer in grote schuur

De opties 6, 7 en 9 zijn als wens meegenomen op de plankaart. Er wordt gedacht de schaapskooi in te richten als overdekte picknickplaats. Op het recreatief knooppunt (bij de sluis) zou een compact horecapunt (door een lokale ondernemer) geplaatst kunnen worden. Bijvoorbeeld in de vorm van een klein rond gebouwtje. Bij de ontwikkeling van dit soort ideeën moet er wel worden getoetst aan E1.

VERVOLG EN REALISATIE

Het Masterplan de Pol vormt het “ruimtelijk kader” voor de ontwikkelingen die plaats gaan vinden op het waterschapsterrein rond stuw-sluiscomplex de Pol en de zuivering Etten. Een aantal onderdelen van het plan, waaronder de projecten die in de Waterovereenkomst van het waterschap met de provincie Gelderland zijn opgenomen, wordt komende jaren al uitgevoerd. Voor initiatieven van het waterschap en van derden om ook andere onderdelen van het plan uit te werken en uit te voeren, vormt het plan een afwegingskader van het waterschap (past initiatief wel of niet in dit plan?) en een overkoepelend ruimtelijk plan (hoe kan het initiatief ingepast worden?).

Het masterplan is een voorlopig ontwerp (VO). In het masterplan zijn alle eisen en wensen op elkaar afgestemd, de functies op een plek gelegd, de gewenste sfeer bepaald en rekening gehouden met de maatvoering. De eisen bepalen de hoofdstructuur. De wensen zijn optioneel opgenomen.

Bij integrale opgaven zoals in dit masterplan, is het gebruikelijk om het plan per onderdeel uit te werken en uit te voeren, maar wel op zo'n manier dat het goed in het totale plan wordt ingepast. Om dit te bereiken dient voor het onderdeel van het masterplan dat wordt opgepakt eerst een definitief ontwerp (DO) te worden gemaakt. De maatvoering wordt gedetailleerder, het materiaalgebruik wordt bepaald en er worden eventuele detailaanpassingen in het ontwerp gemaakt. Op basis van het DO kan een bestekschrijver het bestek opstellen, en kan het planonderdeel worden uitgevoerd.

Welke onderdelen van dit masterplan uiteindelijk zullen worden opgepakt, en wanneer, is nu nog onduidelijk. Dit hangt af van de initiatieven van de verantwoordelijke partijen en de mogelijkheden tot financiering.

Colofon

Het Masterplan 'De Pol' is een uitgave van Waterschap Rijn en IJssel, opgesteld door Eelerwoude.

Projectgegevens:

Project:	4434.1
Redactie:	Waterschap Rijn en IJssel, Eelerwoude
Vormgeving	Eelerwoude
Drukwerk:	Eelerwoude, Goor
Bestandsnaam:	110802.4434.1.nm.rapportage.definitief.indd

Projectteam Eelerwoude:

Projectleider:	Stephan Schorn
Ontwerper:	Nelleke Manschot
Projectsecretaresse:	Josee Gijsbers

Eelerwoude heeft vestigingen in Goor, Oosterwolde (Fr), Vorstenbosch en Bilthoven.

© Eelerwoude 2011, de tekst en afbeeldingen uit deze uitgave mogen door het waterschap Rijn en IJssel worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden, mits er geen misbruik van wordt gemaakt en niet zonder toestemming van Eelerwoude, Mossendamsdwarsweg 3, 7470 AB Goor.

www.eelerwoude.nl